

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Sládečka (soudce zpravodaj), soudců JUDr. Jaromíra Jirsy a JUDr. Jana Musila o ústavní stížnosti **Ing. M. V.**, zastoupeného JUDr. Vladimírem Dvořáčkem, advokátem se sídlem Praha 8, Sokolovská 32/22, proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 5. 2016 č. j. 4 To 109/2015-1688, **takto:**

Ústavní stížnost se zamítá.

O d ů v o d n ě n í

I

1. V ústavní stížnosti stěžovatel navrhuje, aby Ústavní soud zrušil v záhlaví označené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, kterým byl zrušen výrok pod bodem I. usnesení Okresního soudu v Teplicích ze dne 22. 12. 2014 č. j. 6 T 149/2014-1238, přičemž v ostatních bodech zůstalo napadené usnesení Okresního soudu v Teplicích nezměněno. Krajský soud v Ústí nad Labem tak napadeným rozhodnutím potvrdil zamítnutí žádosti stěžovatele o přiznání bezplatné obhajoby v řízení vedeném u Okresního soudu v Teplicích pod sp. zn. 6 T 149/2014 a také závěr, že předseda senátu Okresního soudu v Teplicích Mgr. Martin Roubalík není vyloučen z vykonávání úkonů trestního řízení v téže věci.
2. Podle stěžovatele došlo vydáním napadených rozhodnutí k zásahu do jeho práv podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

II

3. Stěžovatel namítá, že Krajský soud v Ústí nad Labem v napadeném rozhodnutí nerespektoval náleze Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2016 sp. zn. I. ÚS 1965/15. Tímto náleze bylo zrušeno předešlé rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 4. 2015 č. j. 4 To 109/2015-1409, jímž byla zamítnuta jeho stížnost proti výše uvedenému usnesení Okresního soudu v Teplicích.
4. Stěžovatel poukazuje na judikaturu Ústavního soudu, konkrétně pak na nálezy sp. zn. Pl. ÚS 4/06 a IV. ÚS 1642/11, z nichž vyplývá, že forma rozhodnutí náleze zakládá téměř stoprocentní kasační závaznost. Připomíná také ustanovení § 314h odst. 1 trestního řádu, jež zakotvuje vázanost orgánu činného v trestním řízení právním názorem vysloveným v náleze Ústavního soudu, jímž bylo rozhodnutí takového orgánu zrušeno. V postupu Krajského soudu v Ústí nad Labem proto stěžovatel spatřuje porušení čl. 90 Ústavy.

III

5. Krajský soud v Ústí nad Labem ve vyjádření odkázal na odůvodnění svého usnesení a zdůraznil, že s ohledem na předchozí nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2016 sp. zn. I. ÚS 1965/15 věnoval rozhodnutí a jeho odůvodnění mimořádnou pozornost. Upozornil také na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2016 č. j. 4 Tdo 786/2016-51, jímž bylo odmítnuto dovolání stěžovatele a v němž byl ve vztahu k otázce vyloučení soudce Mgr. Martina Roubalíka prezentován názor, který je shodný s názorem obsaženým v napadeném usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem.
6. Ústavní soud nepovažoval za nutné zasílat obdržené vyjádření stěžovateli k replice, neboť neobsahovalo žádné nové závažné skutečnosti nebo argumentaci, které by měly vliv na posouzení věci.

IV

7. Ústavní soud zjistil, že ústavní stížnost je přípustná, byla podána včas oprávněnou osobou a splňuje ostatní náležitosti vyžadované ustanoveními § 30 odst. 1 a § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).
8. Ústavní soud v souladu s ustanovením § 44 zákona o Ústavním soudu uvážil, že ve věci není třeba konat ústní jednání, neboť by nepřispělo k dalšímu, resp. hlubšímu objasnění věci, než jak se s ní seznámil z vyžádaného spisu a z písemných úkonů stěžovatele a účastníka řízení. Nekonání ústního jednání odůvodňuje také skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval za potřebné provádět dokazování.

V

9. Poté, co se Ústavní soud seznámil s obsahem vyžádaného trestního spisu a přezkoumal, zda tvrzení obsažená v ústavní stížnosti mají oporu v listinných podkladech, dospěl k závěru, že ústavní stížnost není důvodná.
10. Ústavní soud nejprve připomíná, že jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) není další instancí v systému trestního soudnictví a posuzování konkrétních okolností každého jednotlivého případu se zřetelem na učiněná skutková zjištění náleží trestním soudům, což je výrazem jejich nezávislého soudního rozhodování (čl. 82 Ústavy). Postupují-li soudy v souladu s obsahem hlavy páté Listiny, nemůže na sebe Ústavní soud atrahovat právo přezkumného dohledu nad jejich činností (čl. 83 Ústavy). Ústavní soud je však oprávněn ale i povinen posoudit, zda bylo řízení jako celek spravedlivé a zda v něm nebyly porušeny ústavně zaručené svobody nebo základní práva stěžovatele.
11. V projednávané věci je klíčovou otázkou, zda Krajský soud v Ústí nad Labem při vydání napadeného usnesení postupoval v souladu s nálezem Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2016 sp. zn. I. ÚS 1965/15, jímž bylo zrušeno jeho předchozí rozhodnutí v téže věci, tedy zda porušil tzv. kasační závaznost nálezu Ústavního soudu.
12. Ke kasační závaznosti svých nálezů se Ústavní soud ve své rozhodovací praxi vyslovil mnohokrát. Např. již v nálezu sp. zn. III. ÚS 425/97 výslovně uvedl, že vykonatelný nález Ústavního soudu je závazný pro všechny orgány i osoby a zakládá nepominutelnou procesní překážku *rei iudicatae*, která brání jakémukoli

dalšímu meritornímu přezkumu či přehodnocení věci. Názor, podle kterého je kasační závaznost nálezů Ústavního soudu závazností takřka absolutní, byl pak potvrzen v řadě dalších rozhodnutí, např. v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 4/06, IV. ÚS 301/05 či IV. ÚS 1642/11.

13. Požadavky na reflektování kasačního nálezu v následném rozhodnutí obecného soudu jsou tudíž výrazně přísnější, než je tomu v případě tzv. závaznosti precedenční. V případě precedenční závaznosti nálezů Ústavního soudu existuje možnost, aby obecný soud (ne)reflekoval jeho právní názory tím, že v dobré víře předestře konkurující úvahy a započne s Ústavním soudem ústavněprávní dialog. Kasační závaznost může být reflektována pouze bezpodmínečným respektováním nálezu Ústavního soudu, avšak pochopitelně toliko za nezměněného skutkového stavu (srov. nálezy sp. zn. III. ÚS 467/98 či IV. ÚS 301/05).
14. V řízení následujícím po kasačním nálezu proto není prostor pro úvahy o správnosti či úplnosti právního názoru, na němž je takový nález založen. Toto pravidlo neplyne z přesvědčení Ústavního soudu o jeho vlastní neomylnosti, nýbrž z nutnosti definitivně ukončit konkrétní spor a předejít nekonečnému soudnímu ping-pongu, který by neúměrně prodlužoval řízení, a tím porušoval právo účastníků na spravedlivý proces (srov. nález sp. zn. IV. ÚS 1642/11).
15. Uvedený právní názor vyplývá ze samotné podstaty a účelu kasace v právním řádu (srov. nález sp. zn. III. ÚS 467/98) a jednoznačně se k němu přiklání i odborná literatura (srov. např. *Sládeček, Článek 89. in: SLÁDEČEK, V., MIKULE, V., SUCHÁNEK, R., SYLLOVÁ, J.: Ústava České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1019 a násl.*).

VI

16. Je třeba předeslat, že v posuzované věci se Krajský soud v Ústí nad Labem ocitl v nestandardní situaci. Otázka podjatosti soudce Okresního soudu v Teplicích Mgr. Martina Roubalíka byla předmětem přezkumu ze strany Ústavního soudu hned dvakrát. Poprvé Ústavní soud svým usnesením ze dne 9. 2. 2015 sp. zn. IV. ÚS 252/15 odmítl ústavní stížnost stěžovatele jako zjevně neopodstatněnou, když v postupu tohoto soudce neshledal žádné důvody zakládající pochybnost o jeho nestrannosti. Podruhé však Ústavní soud nálezem ze dne 27. 1. 2016 sp. zn. I. ÚS 1965/15 ústavní stížnosti vyhověl a předchozí rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 4. 2015 č. j. 4 To 109/2015-1409 zrušil.
17. Ústavní soud v citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 1965/15 zřetelně uvedl, že se nebude odchylovat od hodnocení skutečností, ze kterého vycházel ve svém předešlém usnesení sp. zn. IV. ÚS 252/15 (srov. body 20 a 38 citovaného nálezu). Své závěry obsažené v citovaném nálezu Ústavní soud opřel o část odůvodnění usnesení Okresního soudu v Teplicích ze dne 22. 12. 2014 č. j. 6 T 149/2014-1238, konkrétně primárně o tu část, v níž měl soudce Mgr. Roubalík uvést, že *“...vysvětlil, proč se vůči němu [stěžovatel] dopustil zločinu křivého obvinění...“*. Ústavní soud tuto část považoval za neslučitelnou s principem presumpce nevinny.
18. Ústavní soud v této souvislosti poznamenává, že ve věci sp. zn. IV. ÚS 252/15 nemohl obsah usnesení Okresního soudu v Teplicích ze dne 22. 12. 2014 č. j. 6 T 149/2014-1238 zohledňovat, byť již v době jeho rozhodování toto usnesení existovalo. Ústavní soud rozhodující o ústavní stížnosti proti rozhodnutí trestního soudu totiž zásadně nemůže přihlížet ke skutečnostem, jež nastaly až po vydání

napadeného rozhodnutí, a musí vycházet ze skutkového stavu existujícího v době jeho vydání. Jinak řečeno, chování soudce Mgr. Roubalíka, k němuž došlo až po vydání usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 10. 2014 č. j. 4 To 320/2014-947, jež bylo napadeno ústavní stížností ve věci sp. zn. IV. ÚS 252/15, nemohlo založit protiústavnost tohoto usnesení.

19. Zásadní význam pro posuzovanou věc má skutečnost, že Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 1965/15 zrušil toliko usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 4. 2015 č. j. 4 To 109/2015-1409, nikoli však usnesení Okresního soudu v Teplicích ze dne 22. 12. 2014 č. j. 6 T 149/2014-1238, byť bylo toutéž ústavní stížností rovněž napadeno. Z toho je třeba dovozovat, že Ústavní soud tímto svým nálezem vytkl Krajskému soudu v Ústí nad Labem, že při projednávání stížnosti stěžovatele proti usnesení Okresního soudu v Teplicích ze dne 22. 12. 2014 č. j. 6 T 149/2014-1238 nedostatečně zohlednil uvedený výrok soudce Mgr. Roubalíka. Ústavní soud proto svým kasačním nálezem přiměl Krajský soud v Ústí nad Labem, aby opětovně projednal stížnost stěžovatele, avšak zároveň nevyjádřil jednoznačný právní názor, že soudce Mgr. Roubalík je vzhledem ke svým výše uvedeným výrokům v dané věci podjatý; v opačném případě by totiž Ústavní soud musel zrušit i uvedené usnesení Okresního soudu v Teplicích, což se nestalo.
20. Ústavní soud tedy ponechal Krajskému soudu v Ústí nad Labem prostor, aby uvážil, zda jsou dané výroky soudce Mgr. Roubalíka důvodem pro jeho vyloučení z projednávání a rozhodování předmětné trestní věci. Právní názor, kterým byl přitom Krajský soud v Ústí nad Labem vázán, přitom Ústavní soud vyjádřil v bodě 42 citovaného nálezu, kde uvedl, že „...*Uvedené prohlášení předsedy senátu Mgr. Roubalíka, které nerespektuje presumpci neviny stěžovatele, zakládá silné podezření, že uvažování tohoto soudce je zatíženo předsudkem ve vztahu ke stěžovateli a není nezaujaté...*“.
21. Inkriminovanými formulacemi obsaženými v odůvodnění usnesení Okresního soudu v Teplicích ze dne 22. 12. 2014 č. j. 6 T 149/2014-1238 se Krajský soud v Ústí nad Labem následně věnoval zejména na č. 1. 3 a 4 napadeného usnesení. Zcela správně si povšiml toho, že dané formulace ve skutečnosti pouze odkazovaly na předchozí rozhodnutí Okresního soudu v Teplicích (ze dne 2. 10. 2014 č. j. 6 T 149/2014-919) a na trestní oznámení podávané Mgr. Roubalíkem, které mu předcházelo. Krajský soud v Ústí nad Labem následně obsah tohoto předchozího usnesení Okresního soudu v Teplicích vyhodnotil jako prosté konstatování podezření ze spáchání trestného činu, které je z logiky věci nezbytným předpokladem pro podání trestního oznámení.
22. Ústavní soud konstatuje, že Krajský soud v Ústí nad Labem splnil své povinnosti vyplývající z kasačního nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1965/15. Provedl opětovný a důkladný rozbor celé situace, přičemž správně zohlednil nejen závěry uvedené v uvedeném nálezu, ale zároveň i závěry obsažené v předchozím usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 252/15, které (jak bylo již uvedeno) nebyly citovaným nálezem nijak revidovány.
23. Skutečnost, že Krajský soud v napadeném usnesení dospěl ke stejnému závěru, jako ve svém předchozím usnesení ze dne 8. 4. 2015 č. j. 4 To 109/2015-1409, jež bylo zrušeno nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1965/15, tedy že soudce Mgr. Roubalík není vyloučen z vykonávání úkonů trestního řízení ve věci stěžovatele, neznamená, že by tento soud nerespektoval výše uvedený právní názor

vyslovený v citovaném nálezu. V napadeném usnesení se totiž podrobně zabýval problematickými výroky soudce Mgr. Roubalíka, které byly součástí odůvodnění usnesení Okresního soudu v Teplicích ze dne 22. 2. 2014 č. j. 6 T 149/2014-1238 a které podle Ústavního soudu vzbuzovaly pochybnost o nestrannosti tohoto soudce, a posoudil je v kontextu s dalšími rozhodnými okolnostmi případu.

23. Ústavní soud tedy konstatuje, že Krajský soud v Ústí nad Labem v projednávané věci dostal výše uvedeným požadavkům vyplývajícím z kasační závaznosti nálezů Ústavního soudu. Jeho postup proto nelze hodnotit jako porušení práva stěžovatele na spravedlivý (řádný) proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.
24. Na základě výše uvedeného Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu rozhodl, jak je ve výroku nálezu uvedeno.

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 25. dubna 2017

JUDr. Vladimír Sládeček
předseda senátu